

Boeren halen nieuw verdienmodel uit beheer businesspark

Innoveren met biobased gewassen

Akkerbouw bedrijven in een omgeving met veel Randstedelijke dynamiek vraagt om anders ondernemen, vindt de Miscanthusgroep Haarlemmermeer. Deze ontwikkelt met Schiphol Trade Park een bedrijvenpark, waarbij telers zorgen voor het beheer en de inrichting van het groen. Een nieuw businessmodel, gebaseerd op de nieuwe groene economie.

De Miscanthusgroep trekt in dit project op met Schiphol Trade Park – met als aandeelhouders SADC, gemeente Haarlemmermeer en Schiphol Real Estate – dat de komende 30 jaar 350 hectare landbouwgrond in de Haarlemmermeer wil ontwikkelen tot een innovatief en groen businesspark rond Schiphol. De inrichting en het beheer van dit terrein worden nu en in de toekomst verzorgd door akkerbouwers, die op deze manier profijt hebben van de transitie van landbouwgrond naar bedrijventerrein. „Vaak staan gebiedsontwik-

kelaars en boeren in zulke gevallen tegenover elkaar. Onze uitdaging is: hoe kunnen we die overgang als landbouw meemaken en er ook nog een verdienmodel uit halen?” zegt Gertjan Petrie, die samen met Erik Oostwouder, Hein van Elderen en René Monster in de Miscanthusgroep participeert.

Biobased gewassen

Naast klassieke akkerbouwproducten verbouwen de leden van de Miscanthusgroep op het terrein biobased gewassen, zoals olifants-

gras, vezelhenep, koolzaad, quinoa en vlas. Ook telen ze er aardappelen en glutenvrije granen, voor de lokale markt. „We proberen aan de ene kant de verduurzaming van het bedrijvenpark met agrarische systemen te ondersteunen. Anderzijds willen we aan productontwikkeling en uitbreiding van de afzetmogelijkheden werken, om tot een vernieuwend businessmodel voor de akkerbouw te komen”, vertelt collega Erik Oostwouder. „De landbouw kan veel meer voor de omgeving betekenen dan tot nu toe gebeurt.”

Copyright foto

Gertjan Petrie, Erik Oostwouder en Hein van Elderen in het olifantsgras op het toekomstige Schiphol Trade Park. Petrie: „Gebiedsontwikkeling en landbouw kunnen heel goed hand in hand gaan en tot nieuwe verdienmodellen leiden.“

Graan oogsten op Schiphol Trade Park: akkerbouwers benutten de overgang van landbouwgrond naar bedrijventerrein.

De basis voor de samenwerking tussen de Miscanthusgroep en SADC ontstond twee jaar geleden, toen de agrariërs op zoek gingen naar land voor de grootschalige proeftelt van olifantsgras in het kader van een afgesloten Green Deal. Via Dienst Landelijk Gebied kwamen de boeren bij SADC op Schiphol terecht, een partij met een hoge duurzaamheidsambitie voor het project Schiphol Trade Park. De gebiedsontwikkelaar zag de teelt van biobased gewassen als een welkome aanvulling op de klassieke wisselteelt, die al in het gebied plaatsvond. Nu worden de beschikbare gronden nog aan agrarische ondernemers verpacht, straks ziet de gebiedsontwikkelaar voor de boeren een rol als groenbeheerder weggelegd.

Maar dan wel met gewassen die in het milieu van de groene circulaire economie passen, stelt Rob Verhoeff, projectleider binnen Schiphol Trade Park. „Door boeren een actieve rol in het groenbeheer te geven, proberen we hen voor een deel te compenseren voor het verlies van landbouwgrond. Zo willen we langs de A4 een grote groene bufferzone aanleggen. Daarbij zouden we volgens de traditionele weg voor een parkachtige oplossing kunnen kiezen, maar dat is een flinke kostenpost in aanleg en beheer. Akkerbouwers kunnen er ook biobased gewassen gaan telen, met eventueel ruimte voor wandel- of fietspaden voor een educatief karakter. Dat zijn plannen die we met elkaar gaan uitwerken.“

Plantentelers

De akkerbouwers verwachten niet dat door hun veranderende rol in het gebied de landbouwpraktijk naar de achtergrond verdwijnt. Oostwouder: „We zijn en blijven plantentelers. We kunnen prima aardappelen en granen telen en dat blijven we ook zeker doen. We zien het als onze taak om voedsel te produceren. Daarnaast willen we gewassen telen die op een andere manier rendement

opleveren. De vraag is echter hoe. We zijn als Miscanthusgroep nu drie jaar bezig, we zitten in een opstartfase. We krijgen geen subsidie, we willen op eigen kracht ondernemen. Als dat de eerste vijf jaar lukt, lukt het altijd. Door de samenwerking met de gebiedsontwikkelaar wordt ons nu een kans geboden innovatie naar ons toe te trekken.“

Landbouw is cultuur en met cultuur kun je sturen, vervolgt Petrie. „We willen met de teelt van gewassen slimme dingen doen.“ Als voorbeeld geeft hij de teelt van olifantsgras, een project waarmee de Miscanthusgroep al ruime ervaring heeft. „Olifantsgras is een ideaal gewas om rond Schiphol te telen. De plant reduceert CO₂, absorbeert geluid en werkt ganswerend, omdat ganzen niet van dit gewas houden.“ Bovendien is het gewas na de oogst toepasbaar voor veel biobased doeleinden. Zo wordt het gebruikt als strooisel in de dierhouderij en als brandstof voor houtkachels. Ook kan de celluloserijke plant (in de toekomst) een grondstof zijn voor plastic of kerosine, verwacht hij. „Wat is er nu mooier om een shampoofleesje na gebruik bij het GFT-afval te kunnen gooien? Een product dat verteerbaar is, is de basis voor de groene economie.“ De duurzaamheidsdoelstelling van Schiphol Trade Park stimuleert de Miscanthusgroep door te gaan met hun innovatieplannen, zegt Hein van Elderen. „Een gebiedsontwikkelaar weet dat hij niet meer domweg bouwrijpe kavels moet realiseren. Dat werkt niet langer. Hij moet dus op zoek naar een ander model. Met de biobased gewassen kunnen we niet alleen zorgen voor een groene aankleding van het businesspark, het is uiteindelijk ook de bedoeling dat er van de planten grondstoffen worden gemaakt die in de gebouwen worden verwerkt.“

Materiaalhoeves

Een concreet voorbeeld hiervan vormen de ‘materiaalhoeves’ die de lege plekken in de

lintbebouwing langs de Rijnlanderweg in Nieuw-Vennep/Hoofddorp gaan opvullen. De eerste materiaalhoeve in dit eentregebied, de herontwikkeling van de bestaande boerderij De Vogel, wordt mogelijk volgend jaar al gerealiseerd. De bedoeling is om aan de hoeves een thema rondom een materiaal mee te geven, bijvoorbeeld een ‘cellulosehoeve’, waarin afbreekbaar plastic en papier centraal staan, zegt Rob Verhoeff. „De eerste hoeve wordt een prototype van hoe de rest ontwikkeld kan worden, met verschillende bedrijven en voorzieningen rond het thema circulaire economie.“

De samenwerkingspartners beschikken al wel over een expo-center, een pand voor bijeenkomsten, excursies, educatie en onderzoek. De bedoeling van dit informatiecentrum is om op termijn groene bedrijven naar Schiphol Trade Park te trekken. Rond het project hebben zich al enkele kennisinstellingen verenigd, zoals Wageningen UR en Hogeschool Van Hall-Larenstein. Maar is er ruimte voor meer projecten voor studenten, vindt Van Elderen. „We staan open voor alle vormen van ontwikkeling. De groene economie blijft bewegen, er komen voortdurend nieuwe inzichten bij. Wij willen studenten de mogelijkheid bieden hier een stageproject op te pakken, zodat wij die kennis weer kunnen toepassen op onze gewassen.“ De akkerbouwers realiseren zich dat een samenwerking in deze vorm niet voor iedere agrariër is weggelegd. „Wat wij hier doen, lukt niet overal in Nederland“, weet Petrie. „Wij hebben te maken met de dynamiek van de Randstad, het gebied is hier voortdurend in beweging. Maar de beheersfunctie van de landbouw is in deze processen altijd van ondergeschikt belang geweest. Nu is de agrarische sector eens niet opzij geschoven, maar dient als basis voor een groene economie op een duurzaam bedrijventerrein. Dat geeft aan dat gebiedsontwikkeling en landbouw hand in hand kunnen gaan en tot nieuwe verdienmodellen kunnen leiden.“ ■

Miscanthusgroep Haarlemmermeer

De Miscanthusgroep Haarlemmermeer is een coöperatie, bestaande uit akkerbouwers Gertjan Petrie, Hein van Elderen en Erik Oostwouder en groenvoorzitter René Monster. De groep plantte in 2010 het eerste olifantsgras; inmiddels staat er ruim 70 hectare in de Haarlemmermeer. In 2011 sloot de Miscanthusgroep samen met Wageningen UR en de ministeries van Economische Zaken

en Infrastructuur en Milieu een Green Deal. De boeren beloofden 60 hectare olifantsgras aan te planten, de ministeries en Wageningen UR ondersteunen de Miscanthusgroep met onderzoek naar het gewas.

De planten worden niet gezaaid, maar geplant. Het gaat hier om wortelstokken die met een omgebouwde aardappelpootmachine in de grond

worden gezet. Dit plantmateriaal is een forse investering, die na vijf à zes jaar is terugverdiend. Vervolgens kan de miscanthus 10 tot 20 jaar blijven staan en kan er elk jaar ongeveer 20 ton olifantsgras per hectare worden geoogst. Het oogsten gebeurt in het voorjaar met een omgebouwde maïshakselaar. Binnen een half jaar groeit de miscanthus weer aan tot volle hoogte.